

Asya Studies

Akademik Sosyal Araştırmalar / Academic Social Studies

Year: 9, Number: 32, p. 213-230, Summer 2025

Yerel Renk Kurgularında Yabancı ve Yabancılaşma: Kültürel Boyutu ile On Dokuzuncu Yüzyıl Amerikan Bölgesel Edebiyatı

Stranger and Estrangement in Local Color Fiction: Nineteenth-Century American Regional Literature and Its Cultural Dimension

ISSN: 2602-2877 / E-ISSN: 2602-263X

Araştırma Makalesi
Research Article

Makale Geliş Tarihi
Article Arrival Date
24/02/2025

Makale Kabul Tarihi
Article Accepted Date
16/05/2025

Makale Yayın Tarihi
Article Publication Date
25/06/2025

Asya Studies

Doç. Dr. Evrim Ersöz Koç
Dokuz Eylül Üniversitesi
Amerikan Kültürü ve Edebiyatı Bölümü
evrim.ersoz@deu.edu.tr
ORCID: 0000-0003-4172-506X

Öz

On dokuzuncu yüzyıl Amerikan edebiyatında önemli bir bölgesel edebi tür olan “yerel renk hareketi,” belirli yerleri ve orada yaşayanları anlatır. Bu hareket İç Savaş’tan yirminci yüzyılın başına kadar popülerliğini korumuştur ve bir yerin doğasını ve orada yaşayanların kendine özgü lehçelerini, geleneklerini ve toplumsal adetlerini tasvir etmiştir. Bu edebi geleneğin önemi özellikle yirminci yüzyılda vurgulanmış ve farklı bölgelerin yerel karakterlerini tanıtmaya ve benzerlikleri, farklılıkları, dışlanma veya kabul edilme dinamiklerini barındırması açısından kültürel boyutu irdelenmiştir. Yerel renk edebiyatının en seçkin örnekleri kısa hikâye türünde yazılmıştır. Bu hikâyelerde kültürel kimlik dinamikleri, yerli ve yabancı figürler arasındaki ilişkiler çerçevesinde aktarılmış ve yabancı hikâye anlatıcısının, kasabaya gelen yabancıların, kasabadan dışlananların, yabancılaşan yerli karakterlerin oynadığı roller incelenmiştir. Bu çalışmanın amacı özellikle yerli ve yabancı karakterlerin ve aralarındaki ilişkilerin tasvirlerine ve bu tasvirlerin içerdiği dahil edilme, dışlanma, yabancılaşma gibi dinamiklere odaklanarak dönemin bölgesel edebiyatının kültürel önemini irdelemektir. Bu düzlemde Amerika’nın farklı bölgelerinden örnekler oluşturacak bir çeşitlilik sağlanmasına dikkat edilerek, Bret Hart’ın “The Outcasts of Poker Flat” (Poker Evinin Dışlanmışları), Charles W. Chesnutt’ın “The Goophered Grapevine” (Büyülü Asma), Hamlin Garland’ın “The Return of a Private” (Bir Askerin Dönüşü) adlı öyküleri kültürel boyutları ile incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel Edebiyat, Yerel Renk Akımı, Yabancı

Abstract

The local color movement, a significant regional literary genre in nineteenth-century American literature, aimed to capture the essence of specific locales and their inhabitants. Popular from the Civil War to the early twentieth century, the movement portrayed nature of a locale and its inhabitants’ distinctive dialects, traditions, and customs. The importance of this literary tradition is emphasized especially in twentieth century, and its cultural dimension has been examined in terms of introducing the local characters of different regions and embodying similarities, differences, and dynamics of exclusion and inclusion. The most outstanding examples of local color literature were written as short stories. In these stories, the dynamics of cultural identity were conveyed through the relationships between native and foreign figures, and the roles played by foreign storytellers, strangers, and alienated local characters were scrutinized. Focusing mainly on the depictions of local and foreign characters, their relations, and the dynamics of inclusion, exclusion, and estrangement in these depictions, this study aims to explore the cultural significance of regional literature of the period. To include diverse examples from various American locales, Bret Hart’s “The Outcasts of Poker Flat,” Charles W. Chesnutt’s “The Goophered Grapevine,” and Hamlin Garland’s “The Return of a Private” are examined with their cultural dimension.

Keywords: Regional Literature, Local Color Movement, Stranger

Atıf Bilgisi / Citation Information

Ersöz Koç, E. (2025). Yerel renk kurgularında yabancı ve yabancılaşma: Kültürel Boyutu ile on dokuzuncu yüzyıl Amerikan bölgesel edebiyatı. *Asya Studies*, 9(32), 213-230. <https://doi.org/10.31455/asya.1645876>

GİRİŞ

Bölgesel yazı açıkça kendini yerlerin ve bu yerlerde yaşan insanların anlamının üzerinde durmaya adanmış bir türdür. Bu yüzden sosyal ve kültürel farklılığın kendi yerini tartışmak ve yöneltmekte en etkili olan tür odur. (Foote, 2003: 27)¹

Amerikan İç Savaşı'ndan yirminci yüzyılın başlarına kadar ön planda olan “yerel renk akımı”² bir bölgenin doğasını, o bölgedeki yerel halkı ve bu halkın geleneklerini belirli karakterleştirme ve anlatı teknikleri özellikleriyle tasvir eden edebi bir türdür. Bu edebi tür yirminci yüzyılın başlarında popülerliğini yitirse de yüzyılın ortalarında daha geniş ve kapsayıcı bir terim olan bölgesel edebiyat/bölgesel yazı üzerine yapılan çalışmalar bu türün önemini yeniden vurgulamıştır. Buna ek olarak, gerek “yerel renk” edebiyatı gerek bölgesel edebiyat hem Amerika'nın hem de diğer ülkelerin edebiyatında yereli anlamaya dair bir çerçeve sunmuştur.³ Bu tür üzerine yapılan çalışmalarda yerel renk akımının içerdiği kültürel boyutu ön plana çıkarılmıştır. Türün kültürel boyutu farklı bölgelerin yerel karakterlerini tanıtmayı, karakterler arasındaki benzerlik ve farklılıklara değinmesi ve dışlanma ya da kabul edilme dinamiklerini barındırmasına dayanmaktadır. Diğer türlerde örnekleri olsa da yerel renk edebiyatı ağırlıklı olarak öykü türünde yazılmıştır. Bu öykülerde kültürel kimlik dinamikleri özellikle yerli ve yabancı karakterler ve bu karakterlerin ilişkileri çerçevesinde okuyucuya sunulmuştur. Yabancı'nın yerli ile olan ilişkisi özellikle yabancı hikâye anlatıcıları, kasabaya gelen yabancı karakterler, kasabadan dışlanan karakterler, yabancılaşan yerli karakterler aracılığıyla oluşturulmuş ve tartışılmıştır. Bu çalışmanın amacı, Amerika'nın farklı bölgelerinden örnekler oluşturacak bir çeşitlilik sağlanmasına dikkat edilerek seçilen ve türün başarılı örneklerinden olan Bret Harte'in “The Outcasts of Poker Flat” (Poker Flat'ın Dışlanmışları), Charles W. Chesnutt'ın “The Goophered Grapevine” (Büyülü Asma) ve Hamlin Garland'ın “The Return of a Private” (Bir Askerin Dönüşü) adlı öykülerindeki yabancı karakter ve yabancılaşma ya da dışlanma süreçlerini içeren dinamikleri D. M. Campbell, C. L. Crow, ve S. Foote gibi yazarların bölgesel edebiyat çalışmaları çerçevesinde irdelemektir. Bu üç öykü özellikle yerli ve yabancı karakter ve aralarındaki ilişkiler ve yerli olma ve yabancılaşma, dışlanma gibi pratikler açısından incelendiğinde dönemin bölgesel edebiyatının kültürel önemine örnek teşkil etmektedir. Çalışmada yerel renk akımı, bölgeselcilik ve bölgesel edebiyat terimleri açıklandıktan ve on dokuzuncu yüzyıl bölgesel edebiyatının etki ve önemi irdelendikten sonra on dokuzuncu yüzyıl Amerikan öykücülüğünde yerli ve yabancı karakterler ve karakterlerin etkileşimi ve yabancılaşma ve dışlanma süreçleri üç öyküde incelenecektir.

Yerel Renk Akımı, Bölgeselcilik ve Bölgesel Edebiyat

Çalışmanın başında öncelikle “yerel renk akımı,” “bölgesel edebiyat,” ve “bölgeselcilik” gibi bu çalışmada da sıklıkla yer olacak olan terimleri açıklamak gerekir. Her ne kadar alan yazında bu terimler bazen birbirleri yerine kullanılıyor olsa da terimlerin farklı çağrışımları önemlidir. James D. Hart yerel renk terimini açıklarken “mekânı vurgulayan düz yazı veya şiir”

¹ Çalışmada yer alan eser adları çevirileri ve İngilizce kaynaklardan yapılan çevirilerin tümü yazara aittir.

² “Local color” terimi Türkçe alan yazında “yerel renk” ya da “yerli renk” olarak çevrilmiştir.

³ “Yerel renk” edebiyatının ya da daha geniş bir açıdan bölgesel edebiyatın Türk edebiyatı üzerine yapılan çalışmalarda bir çerçeve olarak kullanımına örnek olarak Ö. Solak'ın “Necati Cumalı'nın ‘Gençlik Berberi’ Adlı Öyküsünde Bölgeselci Eğilimler” adlı çalışması ve D. Apaydın'ın “Yerli Renk Gerçekçiliği ve Meddah Tarzı Hikayecilik Bağlamında Bir Karakter: Meşhedi Cafer” adlı çalışması verilebilir.

için kullanıldığını ve “bir bölgenin ya da dönemin gelenekleri, görenekleri, şivesi, kıyafetleri, tabiatı ya da kültürel etkileri standartlaştırmayan diğer tüm özgüllükleri tarafından şekillendiğini” belirtir (1941: 427). ABD’de özellikle İç Savaş sonrası, geçmiş bir dönemin büyüsunü tekrar yakalamak ya da tekrar bir araya gelen ülkenin bölgelerini betimlemek için öne çıkan bu harekette romantizm ve gerçekçiliğin ikili etkisi görülebilir çünkü yazarlar sıradan hayattan uzak topraklara, yabancı geleneklere ya da egzotik sahneler bakarken bir yandan da anlatımda doğruluk ve aslına uygunluk hissini sağlamaya çalışırlar (Hart, 1941: 427).

On dokuzuncu yüzyılın sonuna kadar popülerliğini koruyan yerel renk akımı belirli özelliklere sahip bir edebiyat türüdür. Bunlar arasında en önemlisi şüphesiz mekânın önemidir. Campbell’in da “Regionalism and Local Color Fiction” (Bölgeselcilik ve Yerel Renk Kurgusu) adlı çalışmasında belirttiği gibi birçok kurguda mekân tasvirleri bulunduğu için bölgesel olarak nitelendirilebilse de bölgesel yazarlar için mekân rastlantısal değil merkezi bir rol oynar ve bu akıma ismini veren “yerel renge” dair detaylar mekânı oluşturur (2006: 971). Bu türün diğer önemli özelliği karakter tasvirleridir: “genellikle karakterler tip olarak betimlenir ve bazen bir topluluk veya bölgenin kolektif özelliklerinin temsilcisi bazen de bir topluluğa ait olmaya çalışan dışlanmış ya da alışılmamış kişilerdir” (Campbell, 2006: 971). Karakter ve mekân tasvirlerinin üstlendiği önemli rollerin yanı sıra, türün en önemli özellikleri arasında şive kullanımı bulunur ve “şive kullanımı aynı zamanda bu öykülere gerçekçilik katar” (Campbell, 2006: 971). Son olarak, bu türde sıklıkla kullanılan bir anlatı tekniği dikkat çeker. Yerel renk türünde genellikle anlatı mesafesi tekniği ön plana çıkar. Anlatı mesafesi farklı bir sınıf mensubu ya da farklı bir bölgede doğmuş olan anlatıcı karakteri ile genellikle bu karakterin eğitilmiş sözcük seçimi ve ironik tonu ile şekillenen anlatı sesi ile sağlanır (Campbell, 2006: 971).

Kökeni bölgesel mizah ve sınır öykülerine dayanan yerel renk türü İç Savaş’ın ve hızla gelişen teknolojilerin etkisi altında (Campbell, 2006: 972), on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında önemli bir rol oynasa da yüzyılın sonlarına doğru etkisi azalmaya başlar:

“1890ların sonuna doğru o günün popüler tarihsel aşk romanları, Stephen Crane, Jack London ve Richard Harding Davis gibi yazarların eserlerinde olduğu gibi uzak diyarlarda maceraya atılan Amerikalıların öyküleri, doğalcılık (natüralizm) gibi gerçekçiliğin diğer formları ve James’in bilinç dramaları tarafından gölgede bırakıldı. . . . Aralarında Willa Cather ve William Faulkner’ın da bulunduğu diğer bölgesel yazarlar yirminci yüzyılda başarılı olacak olsa da modernizmin etkisi altında, yerel rengin nostaljisini hor görme ve türün kısıtlamalarına katlanamama şunu sağladı: bölgelere ait yeni edebiyatlar kendilerini bölgesel temsillerden daha çok ulusal ölçekte bir sanat olarak açıkladılar.” (2006: 976)

Campbell’in açıklamalarında görülebileceği üzere, kökeni öncelere dayanan yerel renk akımı on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında popüler bir tür olarak ön plana çıksa da türün bazı özellikleri sorgulanmış böylelikle tür popülerliğini yitirmiştir. Buna rağmen, bölgelere dair yazı ve kurgular yirminci yüzyılda da şüphesiz varlığını sürdürmüştür.

Yerel renk edebiyatı Amerika’nın belirli bir tarihsel döneminde gelişen belirli bir edebi yazım türü iken bölgeselcilik “benzer bir şekilde bölgesel kültürü vurgulayan ama farklı prensip ve amaçlara dayanan daha güncel bir hareket” (Hart, 1941: 630) olarak tanımlanabilir. Bölgeselcilik aralarında Willa Cather, William Faulkner, John Steinbeck ve Ruth Suckow gibi yazarların bulunduğu gerçekçi kurgu yazarları için kullanılan bir terimdir. Özellikle Güney’de

gelişse de bu yazarlar fikirlerinin ABD'nin belirli bölgelerindeki kültürel, coğrafi ve ekonomik farklılıklarına dair yaratıcı, bilimsel bir yaklaşıma dayandığını iddia ederler (Hart, 1941: 630). Hart'ın yanı sıra M. Thomas Inge de "yerel renk" ile "bölgeselcilik" terimleri arasındaki farkı açıklar.

"Yerel renk ve bölgeselcilik terimleri bazen birbirleri yerine kullanılıyor olsa da bölgeselciliğin daha geniş çağrışımları vardır; yerel renk on dokuzuncu yüzyılda ortaya çıkan belirli bir edebi tür için kullanılırken, bölgeselcilik kolonyal dönemden günümüze ülkenin çeşitli alanlarındaki farklılıklara dair bir farkındalığı ima eder. Ayrıca bölgeselcilik 1930larda başlayan bölgesel bilinci kapsayan bir entelektüel hareketi ifade eder." (2008: 137)

Yerel renk ve bölgeselcilik terimlerinin yanı sıra sıklıkla kullanılan bir diğer terim "bölgesel edebiyat" terimidir. Charles L. Crow bölgesel edebiyat teriminin ne kadar geniş ve kapsayıcı olduğunu *A Companion to Regional Literatures of America (Amerika'nın Bölgesel Edebiyatları El Kitabı)* kitabında vurgular. Bu başlık altına "Yeni bir yerdeki yaşamlarını tasvir etmeye çalışan koloni yaşayanlarının ilk girişimlerinden, ülke batıya doğru hareket ettikçe yeni açılan alanlara dair yazılanlar ile ilk yerleşenlerin yerlerinden ettiği insanların öykülerine kadar ülkenin kurulmasından önceki bölgeler" (Crow, 2003: 2) dahil edilir. Ayrıca, Crow bu çalışmada "Fetterly ve Pryse'in tanımladığı kadın bölgeselciler geleneği, Eski Güney Batı'nın kaba ve erkeksi mizahını, şehirlerin ve küçük kasabaların ve çiftliklerin ve yaban hayatın edebiyatını" incelediklerini ve "büyük ölçüde bölgesel yazarlar tarafından tanımlanan gerçekçi akım içinde yirminci yüzyıla doğru ve yirminci yüzyıl boyunca" ilerlediklerini belirtir (Crow, 2003: 2). Kitabın başlığındaki "bölgesel edebiyatlar" şeklinde çoğul olarak kullanılan ifadenin de ima ettiği gibi, bölgesel edebiyat kavramı çok daha kapsayıcıdır ve ABD'nin kurulmasından önce yazılan eserlerden günümüz ABD'sine kadar geniş bir yelpaze içerisinde değerlendirilebilir. M. T. Inge, D. M. Campbell, J. D. Hart ve C. L. Crow'un bu terimleri nasıl açıkladıkları düşünüldüğünde on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında popüler olan bir edebi türü tanımlayan "yerel renk" edebiyatının aksine "bölgeselcilik" ve "bölgesel edebiyat" terimleri on dokuzuncu yüzyıl öncesini ve sonrasını da kapsayan daha geniş kavramlardır. Bu çalışmada on dokuzuncu yüzyılda yayınlanan yani yerel renk edebi türü sınırlarında değerlendirilebilecek öyküler incelenirse de bu öyküler bir edebi tür olarak genel özellikleri çerçevesi yerine bölgesel edebiyatın üstlendiği kültürel misyon çerçevesinde ele alındığı için daha kapsayıcı olan bölgesel edebiyat teriminin başlıkta ve çalışma içerisinde kullanılması tercih edilmiştir.

On Dokuzuncu Yüzyıl Bölgesel Edebiyatın Etki ve Önemi

Güncel değerlendirmelerde gerek on dokuzuncu yüzyılda ön plana çıkan yerel renk türünün gerekse daha geniş bir çerçevede bölgesel edebiyatın önemi vurgulanıyor olsa da yerel renk türü on dokuzuncu yüzyılda kazandığı popülerliğin ardından eleştirilmiş ve önemsizleştirilmiştir. Campbell yerel renk türünün neden ve nasıl eleştirildiğini ana akım gerçekçilikten farklılıklarını inceleyerek açıklamıştır. On dokuzuncu yüzyılda *Harper's New Monthly Magazine*, *The Century* ve *The Atlantic Monthly* gibi dönemin önemli edebi dergilerinde yayınlanan yerel renk kurguları, kentsel yerine yerel ya da kırsal özneleri seçmesi, fakir, etnik azınlık ve yaşlılar gibi normalde edebi alanda temsil edilmeyen nüfusun gelenekleri ile ilgilenmesi açılarından ana akım gerçekçilikten farklılaşmaktaydı (Campbell, 2006: 971). Bu

öyküler “ülkenin kökleri, endüstriyel şehir hayatının belirsizliklerini değerlendirmek için değişmeyen değerler ve özgün geleneklere dair alanını içeren hayali bir mekân sağlamaktaydı” (Campbell, 2006: 971). On dokuzuncu yüzyılda bu türe rağbet kazandıran bu özellik yirminci yüzyıla doğru türün en fazla eleştiri aldığı nokta haline dönüştü.

“Bu perspektif daha sonra bölgeselciliğin konuları açısından çok sınırlı ve yaklaşımı açısından çok nostaljik ve duygusal olduğu iddialarına yol açtı ki bu suçlamalar yirminci yüzyılın başlarında türün ortadan kaybolmasına katkıda bulundu. Yirminci yüzyıl eleştirmenleri yerel renk kurgusunu ana akım gerçekçiliğin sıra dışı bir yan ürünü olarak, kadın bölgesel kurgusunu, modernist eserlerin estetik inceliklerinden ve erkek sosyal gerçekçilerin canlılığından ve hatta 1850 ve 1860ların domestik kurgularının zengin detaylarından yoksun, Ann Douglas Wood’un sözlerinde, “güçsüzleşme edebiyat”ı olarak gördü.” (Campbell, 2006: 971)

On dokuzuncu yüzyılın sonlarına doğru yerel renk akımı popülerliğini yitirip yirminci yüzyılda türün edebi katkısı, nostaljik, duygusal ya da sığ olmakla suçlanarak küçük görülse de özellikle yirminci yüzyılın ikinci yarısından başlayarak hem özelde yerel renk edebiyatının hem de genel olarak bölgesel edebiyat şemsiyesi altına girebilecek eserlerin değeri ve önemi birçok çalışmada vurgulanmıştır. Campbell’in de belirttiği gibi yerel renk akımına doğrultulan eleştirilere karşı çıkmıştır ve “gerçekçilik gibi, yerel renk kurgusu şu an on dokuzuncu yüzyıl vatandaşlık ve yurttaşlık tartışmalarında önemli bir temel alan olarak görülmektedir” (2006: 971).

Bölgesel edebiyatlar, edebiyat tarihçileri tarafından ya da üniversite kitap veya derslerinde genellikle az değer biçilse de bu durum Crow’un belirttiği üzere iki önemli gelişme sonrasında değişmeye başlamıştır. İlk gelişme kitapların satıldığı piyasa ile ilgilidir. Bölgesel vurguları olan kitaplar, kitle kültürünün, birbirinin aynı alışveriş merkezlerinin ve hızlı yiyecek restoranlarının çağında yaşayan günümüz okuyucularının çok ilgisini çekmiştir. İkincisi ise akademideki Amerikan edebiyatı kanonunun 1960lardan sonra başlayan bir süreç içerisinde yeniden değerlendirilmesidir (Crow, 2003: 1). 1960 ve 1970lerde devam eden tartışmalar sonucunda bölgesel edebiyatın değeri ve önemi incelenmiştir. Daha öncesinde bölgesel edebiyatın minör olduğu, minyatürün, sıradanın, yerelin ve genellikle kadının sanatı olduğu inancı egemendi. Ulusal keşif, macera ve fetih temalarını içeren önemli eserlere karşın, “yerel renk” eserleri hor görülmekteydi. 1960larda başlayan bölgesel edebiyat üzerine yapılan çalışmalar türe karşı küçümseyici yaklaşımları sorgulamış ve türe dair ilgiyi canlandırmıştır (Crow, 2003: 1).

On dokuzuncu yüzyıl bölgesel edebiyatının öncesinde aldığı eleştirilere meydan okuyan ve türe hakkettiği değeri kazandırmaya çabalayan çalışmalarda bölgesel edebiyatın önemi özellikle yüklendiği kültürel misyon açısından açıklanmıştır. Bu çabalar edebiyatın kültürle olan ilişkisini Jane Tompkins’in “edebiyatın kültürel işi” olarak açıkladığı boyuta odaklanarak yapmaktadır. Tompkins bir edebi eserin estetik değerinin yanı sıra bir kültürün kendini nasıl konumlandığına dair önemli örnekler içerdiğini ve tip karakterlerin, sansasyonel olay örgülerinin ve klişe dilin bu kültürel işi yüklenmede önemli rol oynadığını belirtir. On dokuzuncu yüzyıl bölgesel edebiyatının önemini açıklamaya çalışan eserler benzer bir edebiyat kültür ilişkisine odaklanmaktadır.

Bu çalışmalar arasında en önemli katkı sağlayan kaynaklardan biri Stephanie Foote'nin yazmış olduğu *Regional Fictions: Culture and Identity in Nineteenth-Century American Literature* (*Bölgesel Kurgular: On Dokuzuncu Yüzyıl Amerikan Edebiyatında Kültür ve Kimlik*) adlı eseridir. Foote'ye göre, on dokuzuncu yüzyıl bölgesel edebiyatı, endüstrileşme öncesi kırsal topluluklara dair nostaljik bir portre sergilese de kentleşmenin ve endüstrileşmenin küreselleşme ve standartlaştırma eğilimlerine dair bir farkındalık ile şekillenmektedir (2001: 3). Türyn en önemli yapısal özeliği şive kullanımıdır ve yerel ağız ile anlatıcıların kullandığı standart İngilizcenin bir arada bulunması bu eserlerin konuları kırsala dayansa da okuyucularının kentli olduğunu göstermektedir (Foote, 2001: 3). Türü ilk eleştirenlerden günümüz beğenenlerine kadar birçok kişi bölgesel yazıyı modernitenin olası zararlarından kurtulmak ile ilgilenen “minör edebiyat” olarak tanımlasa da Foote'nin tanımlarına göre, bölgesel yazı on dokuzuncu yüzyılın son zamanlarındaki sosyal ve ekonomik gelişmelerin anlamına sadece direnmekle kalmamış aynı zamanda dönüştürme stratejileri geliştirmiştir (2001: 3).

Foote bu iddiasını bölgesel yazının yerel ve ulusal kimliklere dair taşıdığı izlere odaklanarak açıklar. Foote'nin incelemelerini yaparken amacı “bölgesel metinlerin edebiyat eleştirmenlerine sosyal ve politik değişim ile şekillenen bir çağda ulusal kimlik ve vatandaşlık ile ilgili on dokuzuncu yüzyılın sonlarındaki kaygılara dair ne söyleyebileceğini incelemektir” (2001: 3-4). Dahası Foote on dokuzuncu yüzyıl ile yirminci yüzyıl arasındaki benzerliklere işaret ederek, tıpkı on dokuzuncu yüzyıl gibi yirminci yüzyılın da sıra dışı insanların temsil edilme ve tanınma iddiaları ile uğraştığını belirtir:

“Yerel gelenekleri, yerel aksanları ve yerel toplulukları korumaya çalışan bir yapı olduğu için, bölgesel yazı farklılıkların temsili *ile ilgili* bir yapıdır. Aslında eleştirmenlere yerel ve ulusal kimlikler arasındaki çatışmayı yönetmek için on dokuzuncu yüzyılın en etkili edebi stratejilerinden birini inceleme şekli sunar. Bölgesel yazının edebi stratejilerinin incelenmesi, belirli kültürel (ya da yerel) kimlik statü ve değerine dair çağdaş fikirlerimizin ne kadarının bölgesel yazının yerel kimlikleri edebiyatta muhafaza ederek koruma stratejisinden kaynaklandığını fark ettiğimizde, daha da önem kazanır.” (2001: 3)

Foote yerel karakterler barındıran türyn öneminin özellikle kentli okuyucuya nasıl hitap ettiği irdelenerek açıklanabileceğini belirtir. Örneğin Foote bölgesel yazının on dokuzuncu yüzyılın sonundaki hızlı değişiklikler ve yeni yüzyılın başlangıcındaki kargaşa ortamında şehirli orta sınıfın yaşadığı yabancılaşma ile bağlantılı olarak incelendiğini belirtir (2001: 5). Bölgesel yerelin üretildiği ve tüketildiği süreç artan göç dalgalarının görüldüğü bir zamanda gerçekleşmiştir ve bireyin yabancılaşması özellikle gerçekçilik türünde konu edinilmiş olsa da bölgesel yaşam tasvirlerinin kentli okuyucuların kendilerine yabancılaşmaları ve yabancılara yaklaşımlarını uzlaştırmak için benzersiz bir şekilde uygun olduğu açıktır (2001: 5-6).

Foote on dokuzuncu yüzyılda kapitalizm ve teknolojik gelişmelerin özellikle kent merkezlerinde artan göç, kentleşme ve sınıf farklılıklarını beraberinde getirdiğini belirtir (2003a: 29). Eşitsizlik ve kentsel çöküntü imgeleri güçlü bir nostalji yapısını ortaya çıkarmış ve kentleşmenin yarattığı nostaljinin yanı sıra, ekonomik değişikliklerin yarattığı kaygılar kimlik ve topluluk hakkında birçok anlatının oluşması için zemin hazırlamıştır (Foote, 2003: 29-30). “Ülke-kurma, göç, emperyalizm, yabancıyı anlamlandırmak ya da Amerikan kimlik anlatısına yeni türde

insanları asimile etmek için mekânizmalar” gerektirdiğini belirten Foote bölgesel yazıyı “özellikle normatif olmayan topluluk veya kültürlerin ulusal okuyucuya tanıtmak ile ilgilenen” bir tür olarak tanımlar (Foote, 2003: 30).

Bölgesel yazı on dokuzuncu yüzyılın son yarısında bir tür olarak ortaya çıkışından yirminci yüzyılın ortalarından öneminin keşfedildiği zamana kadar geçen sürede birbirine zıt iki açıdan eleştirilmiştir. Bu eleştirel bakış açılarından biri Amerikan okurları ve yazarlarının normatif kategorilerinin dışında olan karakterleri konu edinmesi diğeri ise estetik olarak dar, durağan, hüznü ve tahmin edilebilir bir tür olmasına dayanır (Foote, 2003: 27). Foote’ye göre, sıra dışı olanı merkeze çekmesi ve normatif olmayan birey ve kültürleri tanıtmaları açısından bölgesel yazım kültürel farklılık ve çok kültürlülük ekseninde önemli bir yere sahiptir.

On Dokuzuncu Yüzyıl Amerikan Öykücülüğünde Kültürel Kimlik Dinamikleri

On dokuzuncu yüzyıl Amerikan bölgesel edebiyatının önemli örnekleri incelendiğinde eserleri kabaca dört bölgede ve bu bölgeler hakkında yazan başlıca yazarlar şeklinde sınıflandırmak mümkündür: Dönemin bölgesel edebiyatına örnek vermek gerekirse, Batı bölgesinde geçen Mark Twain ve Bret Harte öyküleri, Orta Batı bölgesinde geçen Hamlin Garland ve William Dean Howells öyküleri, Güney bölgesinde geçen Kate Chopin ve Charles W. Chesnutt öyküleri ve son olarak New England bölgesinde geçen Harriet Beecher Stowe, Mary E. Wilkins Freeman ve Sarah Orne Jewett öyküleri başlıca kurgular arasında belirtilebilir. Bölgesel yazarlar eserlerinde çeşitli coğrafi bölgeleri sergiler: “Eserlerin mekânları New England sahnelerinden, geleneksel olarak yerel renk ile ilişkilendirilen Tennessee dağlarına, Louisiana Bataklığına, Orta Batı’nın boş düzlüklerine, Kaliforniya yabanına kadar çeşitlenmektedir” (Foote, 2003: 35).

Bu çeşitlilik içerisinde Amerika’nın farklı bölgelerine örnekler oluşturabilmek adına bu çalışma Batı bölgesini temsilen Bret Harte’in “The Outcasts of Poker Flat” adlı öyküsünü, Güney bölgesini temsilen Charles W. Chesnutt’ın “The Goophered Grapevine” adlı öyküsünü, Orta Batı bölgesini temsilen Hamlin Garland’ın “The Return of a Private” adlı öyküsünü inceler. Bu çalışma öykü incelemelerinde yerli ve yabancı karakterlerin ve aralarındaki ilişkilerin nasıl tasvir edildiğine ve bu tasvirlerin içerdiği yabancılaşma, dahil edilme ve dışlanma örüntülerine odaklanarak dönemin bölgesel edebiyatının kültürel önemini ortaya koymayı hedefler. Şüphesiz bu üç öykü yerine tanıtılmak üzere başka öyküler de seçilebilirdi; bu seçimleri yaparken sadece yerli ve yabancı karakterleri ve bu karakterlerin etkileşimlerini farklı ve çeşitli açılardan örneklenbilmesine dikkat edilmiştir.

“The Outcasts Of Poker Flat” (Poker Flat’ın Dışlanmışları)

On dokuzuncu yüzyılda Batı bölgesine dair öyküler yazan Bret Harte o dönemin Batı sınırı mizahının Mark Twain ile öncü isimlerinden biridir. “Genellikle ilk yerel renk öyküsü olarak kabul edilen” (Hart, 1941: 427) Harte’in 1868 yılında yazmış olduğu “The Luck of Roaring Camp” (Gürültülü Kampın Talihi) ve *Overland Monthly* adlı dergide 1869 yılında yayınlanan “The Outcasts of Poker Flat” adlı öyküler batı öncü sınır bölgelerinde yaşayan insanları ve batı sınır yaşantısını ortaya koyar. Kumarbaz, fahişe, hırsız gibi yoksul tiplerini ilk defa edebi eserlere katan Harte genellikle eserlerin sonunda bu tiplerin altın kalpleri olduğunu göstermiştir (*Amerikan Edebiyatının Ana Hatları*). Edebiyata sarhoşlar, düzenbazlar ve serserilerden oluşan bir dünya getirerek, Yaldızlı Çağ’ın (Gilded Age) ahlaki kısıtlamalarına

meydan okuyan duygusal ve yerel bir özgürlükle betimlenen tamamen yeni bir söylem alanı için kabul gören Bret Hart türün en büyük ustası olan ve türü dünya çapında popülerliğe taşıyan Mark Twain'in yolunu açmıştır (Ruland & Bradbury, 2016: 175).

"The Outcasts of Poker Flat" öyküsü kumarbaz John Oakhurst'un 23 Kasım 1850 tarihinde Poker Flat'ın ana caddesine adım attığında buranın bir önceki akşamdan beri ahlaki açıdan değiştiğini hissetmesi ile başlar. Son zamanlarda Poker Flat'te yaşanan olaylar yüzünden bir komite oluşturulur ve komite bazı suçluları cezalandırma ya da "kasabayı uygunsuz insanlardan kurtarma" (Harte, 1870: 20) kararı alır. Derenin kenarında bulunan çınara asılan iki adamın yanı sıra "diğer bazı sakıncalı karakterlerin kasabadan atılması" (Harte, 1870: 20) düşünülür. Bu "sakıncalı" karakterler arasında yaptıkları işlerin uygunsuzluğu nedeniyle kadınlar da bulunmaktadır ve Oakhurst kendisinin de bu grup arasında bulunduğunu düşünmekte haklıdır (Harte, 1870: 20). Poker Flat'te yaşayan Jim Wheeler'ın dediği gibi Roaring Camp adlı başka bir maden yerleşkesinden gelen bir genç adamın ya da "bir yabancının" (Harte, 1870: 20) paralarını alıp götürmesi yerli halk için adaletsizlik olarak değerlendirilir. Öykünün en başında Oakhurst'ın yabancı olduğu vurgulanır.

Birkaç silahlı adam kasabanın sınırı olarak düşünülen nehre kadar "istenmeyen" kişilere eşlik eder (Harte, 1870: 20). Bay Oakhurst'un yanı sıra, bu kişiler arasında "Düşes" olarak bilinen genç bir kadın, "Shipton Ana" unvanını kazanan başka bir kadın ve hırsız ve ayyaş olan "Billy Amca" bulunur (Harte, 1870: 21). Hayatları tehlikede olsa bile geri dönmelerinin yasak olduğu belirtildikten sonra sürgün edilenler kasabanın sınırında bırakılır. Böylelikle ahlaki olarak dışlanma mekânsal olarak dışlanma ile yani sürgün edilme ile pekiştirilmiş olur. Bu öykü, yerel renk edebiyatının en önemli özelliklerinde biri olan genellikle şiveleriyle birlikte öykülere renk katan yerel karakterlerin tanıtılmasını değil de daha çok yabancı karakterin ve istenmeyen karakterlerin dışlanmasını konu alır. Öyküde Poker Flat'ın yerel karakterleri olarak değerlendirilebilecek karakterler birkaç cümlede bahsi geçen sürgün kararını alan komite, komite üyesi Jim Wheeler ve sürülenlere kasaba sınırına kadar eşlik edenlerdir. Başlığın da belirttiği üzere, öykü Poker Flat bölgesindeki yerel halktan çok, bölgeden dışlananların yol öyküsüdür. Bu açıdan değerlendirildiğinde öyküde bölgesel edebiyatın kültürel misyonu yerel karakterden çok istenmeyen dışlanan karakter tanıtımı ile sağlanmaktadır.

Dışlanmışların yol hikayesi Poker Flat'ten "Poker Flat'in yenilenme etkilerini henüz deneyimlememiş olan" (Harte, 1870: 22) Sandy Bar'a doğrudur. "Dağ eteklerinin nemli ve ılıman bölgelerinden, Sierra'nın kuru, soğuk, temiz havasına" (Harte, 1870: 22) yapılan yolculuk zor ve yorucu olduğu için yolun henüz yarısını katetmişken kamp yapmaya karar verirler. Oakhurst, biraz yorgunluktan biraz da içkinin etkisiyle uykuya dalan "kendinden daha güçsüz ve acınası" (Harte, 1870: 23) yol arkadaşlarını izlerken, Sandy Bar'dan "Masum" lakabı ile tanıdığı Tom Simson gelir. Oakhurst'ın belirttiği üzere, Simson ile daha önce kumar oynadığı ama çok iyi ve genç biri olduğunu düşündüğü için Simson'dan kazandığı bütün parayı ona geri vermesi Simson'ın "Masum" lakabını açıklamaktadır. Simson ardından Piney'i getirir ve Piney'nin babası evlenmelerine izin vermediği için Poker Flat'e gittiklerini açıklar. Böylece Sandy Bar'dan gelen "masum" karakterler tam ters yönde ilerleyen Poker Flat'in dışlanmışları ile bu tepede bir araya gelmiş olur ve grup Simson'un keşfettiği küçük kulübeye gider.

Bu kulübe Poker Flat'ın dışlanmışları ile Sandy Bar'dan gelen masumların etkileşimi açısından önemlidir. Kadınlar kulübenin içinde, erkekler dışarıda ateş başında uyur. Bay Oakhurst kulübede uyandığında “iyi huylu çilli yüzünde bir gülümseme ile huzur içinde uyuyan Masum” “kutsal koruyucular” ile eşlik edilen “bakire Piney” henüz uyumaktadır (Harte, 1870: 27). Bu cümle Sandy Bar'dan gelenlerin masumluğunu ve el değmemişliğini ön plana çıkarırken, Poker Flat'ten dışlanan kadın karakterlere “kutsallık” atfetmesi açısından dikkat çekicidir. Poker Flat'ten atılan karakterler olan Düşes ve Shipton Ana'nın “kutsal koruyucular” olarak nitelendirilmesi Harte'in dışlanma dinamikleri içerisindeki iyi/kötü, ahlaklı/ahlaksız, suçlu/masum gibi sınıflandırmaların arasındaki geçişkenliğin üzerinde oynamaya başladığının bir göstergesidir. Oakhurst önce masumca uyuyan karakterlere sonra da etrafına bakar ve beyaz kar tanelerinin etkisi ile de manzaranın “sihirli bir şekilde değiştiğini” (Harte, 1870: 28) gözlemler. Karakterlerin değişimi adeta manzaranın ya da tabiatın “sihirli” değişimi ile de simgelenmektedir. Bu durumda yine bu edebi türün önemli bir özelliği olan doğa tasvirleri bu öyküde bir yandan bölgenin doğasını iklim koşullarını sergilerken bir yandan da istenmeyen karakterlerin etkileşimi ile değişimlerine işaret eder.

Bay Oakhurst sabaha doğru kulübede uyandığında önce karın yağdığını daha sonra da Billy Amca'nın katırlarla birlikte kaçtığını fark eder. Hem “masum” karakterleri korkutmamak hem de kendileri ile ilgili gerçekleri anlamamaları için Billy Amca'nın hırsızlık yaptığını değil de kamptan ayrıldığını söylerler. Simson'ın da önerisi ile kar eriyinceye kadar bir hafta o derme çatma kulübede kamp yapmaya karar verirler. Masum lakaplı Simson kulübenin çatısını tamir etmeye çalışırken, Düşes ve Piney içeriği düzenlerler. Ateş başında toplanan kamp arkadaşlarının yanına giderken saklamış olduğu viskiyi çıkarmamayı tercih etmesi ve kartlarından hiç bahsetmiyor oluşu Oakhurst'ın da değişiyor olduğunu belirtmektedir. Ateş başında Simson akordeonunu çalar, ilahiler söylenir. Hatta Poker Flat'ten dışlanan karakterler Sandy Bar'dan gelen masumların ilahisine şu dizelerde katılırlar: “Tanrıya hizmet etmekten gurur duyuyorum, Ve Onun ordusunda ölmeye kararlıyım” (Harte, 1870: 30). Karakterlerin hep beraber söyledikleri bu nakarattan hemen sonra, ahlaki değişimler öyküde şu cümle ile pekiştirilmektedir: “Çamlar sallandı, fırtına acınası grubun üzerinde döndü ve sunaklarının alevleri sanki verdikleri sözün simgesiymiş gibi cennete doğru yükseldi” (Harte, 1870: 30). Çam ve fırtına ile simgelenen doğa, karakterlerin değişimine eşlik eder ve kamp alanının sunağa benzetilmesi ile de halihazırda ilahi ile verilen değişimin dinsel motiflerle aktarımı tekrarlanmış olur. İlerleyen günlerde yemek azalmasına rağmen ateş başında müziğe bir de hikâye anlatımı eklenir. Bir hafta geçtikten sonra ateşi beslemek giderek zorlaşsa da kimse şikâyet etmez. Hastalanan Shipton Ana herkes uyurken kampı terk ederken Bay Oakhurst'a payının Piney'e verilmesini istediğini belirtir. Shipton Ana'nın, tıpkı kendini evladı için kurban etmeye hazır kutsal anne figürü gibi, bir hafta boyunca kendine düşen yemek payına dokunmadığı anlaşılır. Ahlaki açıdan dışlanan ve Poker Flat'ten atılan Shipton Ana'nın değişimi önce “kutsal koruyucu” olarak nitelendirilmesi ile sonra da Piney için yaptığı bu fedakarlıkla dramatik bir şekilde ortaya koyulmuştur.

Shipton Ana'nın gidişi ile ateş başında onlara keyif veren müzik ve hikayeler unutulur. Bay Oakhurst Masum'u köşeye çeker, ona kendi yaptığı kar ayakkabılarını verir ve eğer Piney'i kurtarmak istiyorsa Poker Flat'e gitmesi gerektiğini söyler. İki sevgili uzun uzun sarıldktan ve Bay Oakhurst Düşes'i öptükten sonra kamptan ayrılırlar. Gece olur, Bay Oakhurst dönmez. Kampta yalnız kalan Düşes ve Piney için fırtına ve kar koşullarında ateşi canlı tutmak çok zorlaşır.

Düşes bu süreçte hep Piney için güçlü olmaya çalışır, gözyaşlarını saklar, ona sarılır. Artık ateş tamamen söndüğünde, dua bile edemezler. Harte bu iki karakterin ölüm anını uykuya dalmak şeklinde tasvir eder: Düşes kafasını Piney'nin omzuna yaslar ve “daha genç ve saf olan kirli kardeşinin başı için el değmemiş göğsünü yastık ederken uykuya dalarlar” (Harte, 1870: 25). İki “kardeşin” sarılarak uykuya daldığı bu dramatik ana yine doğa—rüzgar, kar, çamlar, kuşlar, ay—şahittir. “Fakat tüm insan lekesi, tüm dünyevi eziyetler merhametle yukarıdan düşen lekesiz örtünün altında gizlenmişti” (Harte, 1870: 35) cümlesinde açıkça belirtildiği gibi doğa, toplumun insanlar üzerine koyduğu lekeleri kapatır. Birkaç gün bu şekilde kaldıktan sonra Poker Flat'ten gelenler Düşes ve Piney'i bulduğunda hala birbirlerine sarılmış şekildedirler ve yüzlerinde “eşit huzur” (Harte, 1870: 36) vardır. Dere kenarındaki çam ağaçlarından birine bıçak ile asılmış bir sinek ikilisi kartı bulunur ve kartın üzerinde şunlar yazılıdır: “23 Kasım 1850'de kötü şans vuran ve 7 Aralık 1850'de ölen John Oakhurst'ın bedeni bu ağaçta yatmaktadır” (Harte, 1870: 36). Bu durumda, Oakhurst'ın yaşadığı dışlanma kötü şans, ağaç mezar ve sinek ikilisi de mezar taşı olmuştur. Karların altında “Poker Flat'in dışlanmışlarının aynı anda en güçlüsü ve zayıfı” (Harte, 1870: 36) olan Oakhurst'ın cansız bedeninin ve yanında uzanan tabancasının tasviri ile öykü sona erer. Bu durumda öyküde Simson ve kaçan Billy Amca dışındaki tüm karakterler can vermişlerdir ve sürekli saflığı, temizliği ve el değmemişi vurgulanan Piney'nin yanı sıra Shipton Ana, Düşes ve Oakhurst'ın ölümlerinin etkileyici bir duygusallıkla aktarılması dikkat çekmektedir.

Harte'in daha önce edebi eserlerde bulunmayan bu karakterleri eserlerine konu ettiği genellikle gerçekçilik, romantizm ve mizah öğelerinin kullanımları ile beraber incelenmiştir. Campbell, Harte'in öyküleri ile halkın ilgisini nasıl çektiğini açıklarken şu özellikleri vurgular: Harte kendisinden önce gelen Güney Batı mizahçıların kullandığı vahşet imgelerinden kaçınmış ve maden kamplarında yaşayan insanları anlatırken hem gerçekçi detaylar kullanmış hem de insan doğası ve topluluğa dair ahlaki olarak geleneksel ve hatta bazen duygusal bir görüş ile birlikte sunmuştur (2003a: 101). Benzer bir şekilde, *The Norton Anthology of American Literature* (Amerikan Edebiyatı Norton Antolojisi) Harte'in başarısının özgün karakterler ve gerçekçi bir şekilde sergilenen mekân gibi bölgesel yazı özelliklerini mekân ve karakterleri klişeleştiren ve duygusallaştıran romantik öğelerle birleştirebilmesine dayandığını belirtir. Harte'ı Vahşi Batı mitlerini mizahi açıdan ele alan diğer yazarlardan farklılaştıran yönü, Kaliforniya'ya aşina olmayan ve yüce kumarbazlar ve altın kalpli hayat kadınlarına inanmak isteyen okurların birçoğu tarafından fark edilmeyen ironik bir bakış açısı kullanmasıdır. Bazı Doğulu okurlar öyküyü Altına Hücum (Gold Rush) karakterlerinin dokunaklı sonu hakkında gerçekçi ve etkileyici bir öykü olarak değerlendirirken, diğerleri Harte'in kullandığı dilin farkındadır ve karakterlerin dışlanmasına verdiği tepki ve ani ahlaki gelişimlerinin mantıksızlığı ile eğlenmektedir (Baym, 2003a: 1473-1474). Aslında ister gerçekçi ve etkileyici bir öykü olduğu ister karakterlerin ani değişimlerine dair bir mizah barındırdığı düşünülün, bu öykünün Harte'in yazdığı diğer öyküler gibi, kumarbaz, fahişe ve hırsız gibi karakterleri başrolde inceliyor olması çok önemlidir. Öykü yerel renk kurgularının önemli bir unsuru olarak yerel halkın tanıtılması ya da yerel halkın yabancı ile olan etkileşimini farklı bir pencereden ele alır. Öyküde Poker Flat'ın yerel karakterleri arasında sınır dışı etme kararı alan komite üyeleri sayılabilir ve bu karakterlerden kısaca bahsedilirken öykünün olay örgüsü Poker Flat'ten dışlananlar ile Sandy Bar'dan gelen masumlar arasındaki etkileşime odaklanır. Bu etkileşimde dışlanmışların hayatta kalma mücadelesi verirken geçirdikleri değişim hem gerçekçi ve hem de duygusal bir çerçevede sunulmaktadır. Bu

öyküde hırsız yine hırsızlığını yapıp gitmiştir ama kumarbaz ve fahişe karakterler masum karakterler ile etkileşim halinde iken sergiledikleri iyi ve ahlaklı tavırlar ile ön plana çıkmışlardır ve doğa her zaman bu değişime şahit olan bir figür olarak aktarılmıştır. Bu açıdan bakıldığında, dışlanan karakterlerin başkarakterler olarak anlatıldığı ve onların duygularının, düşüncelerinin ve değişimlerinin sergilendiği bu öykünün Foote'nin bahsetmiş olduğu sıra dışı olanı merkeze taşıyarak kabul edilme ya da dışlanma dinamiklerini etkin bir şekilde tartışan bir öykü olduğu açıktır.

“The Goophered Grapevine” (Büyülü Asma)

Charles W. Chesnutt'ın 1887 yılında *The Atlantic Monthly*'de yayınlanan “The Goophered Grapevine” adlı öyküsü başka Kuzey Carolina şive öyküleri ile birlikte *The Conjure Woman* (Büyücü Kadın) başlıklı koleksiyona 1899 yılında dahil edilmiştir. Bölgesel şivenin kullanıldığı yöresel öykü geleneğinin bir örneği olarak bu öykülerde önemli bir figür olan Julius Amca, öncesinde Joel Chandler Harris'in hikâyelerinde betimlenen Remus Amca'yı⁴ hatırlatmaktadır. Harris hali hazırda hem bölgesel şive kullanımı ile hem de Remus Amca tipi ile bir popülerlik kazanmıştır. Birçok okuyucu, öykü ilk yayınlandığında, bir beyaz anlatıcının dilinden anlatıldığı için, Harris gibi, Chesnutt'ın da beyaz olduğunu düşünmüş olabilir (Baym, 2003b: 1630) ama Chesnutt aslında böylesine iyi bir dergide öyküsü yayınlanan ilk Afrikalı Amerikalı yazardır. “Harris'in Remus Amcası kadar yüzeysel olsa da Chesnutt'ın Julius Amcası hem hayatta kalabildiği için hem de cahillik maskesi altında kendinden üstün olduğu düşünülenleri kullanmayı ya da yenmeyi başardığı için aslında akıllı bir eski köledir” (Baym, 2003b: 1630). Bu açıdan bakıldığında, Chesnutt'ın eski köle tipini geliştirdiği söylenebilir. Eski köle karakterinin bir Kuzeyli karakterle karşılaşmasını konu edinen bu öykü aslında İç Savaş öncesi ve sonrasında Kuzeyli ve Güneyli karakterlerin etkileşimi ve Kuzey ve Güney Amerika'nın değişimine dair imgeler içermektedir.

Öykü Kuzeyli anlatıcı karakterin karısının hastalığı sebebiyle iklim değişikliği önerilmesi üzerine Güney topraklarında yerleşmek için bir yer aradığından bahsetmesi ile başlar. Bir süredir Kuzey Carolina'da iş yapan kuzenine danıştıktan sonra Güney'de yer aramaya başlar. Savaştan beri ihmal edilmiş olsa da üzüm yetiştirmeye elverişli olan toprağa sahip eski bir plantasyon bulur. Eşi ile alanı gezmek için geldiklerinde gördükleri “dağılmış kapı direkleri” “çürümüş raylı çit” “savaşın kaderine kurban düşen” ev (Chesnutt, 2003: 1632) tasvirleri İç Savaş'ın verimli Güney toprakları üzerindeki olumsuz etkisini gösterir. Ardından Kuzeyli anlatıcı ve eşi, ben size “yabancıyım” siz de bana “yabancısınız” ama sizin yerinizde olsam burayı almazdım çünkü bu topraklar büyülü diyen Julius McAdoo adındaki eski köle karakteri ile tanışır (Chesnutt, 2003: 1633).

“Goophered Grapevine” öyküsü yerel renk türünde sıklıkla kullanılan hikâye içinde hikâye tekniği ile yazılmıştır ve buraya kadar John adındaki Kuzeyli karakterin anlattıkları aslında çerçeve hikayedir. Yoğun bir şekilde bölgesel şive kullanarak, Julius McAdoo kendi hikayesinde, savaştan önce efendisi Mars Dugal McAdoo'nun kölelerin tarladaki üzümeleri yememeleri için Peggy adındaki büyücü kadına tarlayı nasıl büyülü hale getirttiğini, bir gün bilmeden büyülü

⁴Ruland ve Bradbury'nin de vurguladığı üzere bölgeselcilikğin önemi sadece ulusun yaşamının ve coğrafyasının yeni bölümlerini edebiyata açması değil aynı zamanda Amerikan deneyiminin sunumu için popüler komediden alınan yeni diller de sunmasıydı ve Remus Amca hikayeleri de bunlar arasındaydı (2016: 175).

tarladaki üzümlerden yiyen Henry adlı kölenin neredeyse ölmek üzereyken son anda Peggy Hala tarafından nasıl kurtarıldığını, hayatta kalsa da Henry'nin nasıl büyüünün etkisi ile her ilkbaharda saçının çıktığını ve gençleştiğini ama her sonbaharda saçlarının döküldüğünü ve yaşlandığını anlatır. Büyü sonucunda toprakla bir olan Henry karakteri üzerinden efendisi kâr etmenin de bir yolunu bulmuştur; her ilkbaharda Henry'i yüksek bir fiyattan satar ve her sonbaharda düşük bir fiyata geri alır. Daha sonra Kuzey'den gelen bir "yabancı" figürü Mars Dugal'ı tarlayı çok daha verimli hale getireceğini söyleyerek kandırır ama ne yazık ki bu Kuzeyli yabancınn "büyü"leyici konuşmasının ardından tüm üzümler kurur ve Henry ölür. İşte bu yüzden savaş çıktığında Kuzeyli "yabancıya" hâlihazırda çok sinirli olan Mars Dugal büyük bir istekle Kuzeyli asker öldürmek için savaşa koşsa da kendisi savaşta ölür. Hikayesinin sonunda Julius McAdoo tekrar John'a tarlayı almamasını öğütler çünkü kendisi eski ve yeni üzümleri ayırt edebildiği için bir şey olmasa da "yabancılar"a her şey olabilir (Chesnutt, 2003: 1638).

Julius'ın anlattığı savaş öncesi, esnası ve sonrasına dair tasvirler içeren bu hikayeden sonra tekrar John'ın anlattığı çerçeve hikâyeye dönüş yapılır ve John "yerel basın tarafından genellikle Güney endüstrilerinin gelişmesinde Kuzey sermayesine açık olan fırsatların çarpıcı bir örneği" olarak bahsedilen üzüm bağını satın aldığını ve "Kuzey pazarlarına paketlenip sevk edilen üzümlerden" (Chesnutt, 2003: 1638) iyi gelir elde ettiğini belirtir. Julius Amca'nın savaştan sonra sahipsiz kalan üzüm bağından bir gelir elde ettiğini, büyüleme hikayesini bu sebeple mi anlattığını söylemeyecek olsa da bu durumun "kuşkusuz bağı satın almama konusundaki tavsiyesini" (Chesnutt, 2003: 1639) açıkladığını belirtir. "Yine de hizmetleri için ona ödediğim ücretlerin bağın satışı nedeniyle kaybettiği her şeye eş değer olduğuna inanıyorum" (Chesnutt, 2003: 1639) sözleriyle hikâyeyi bitiren John, İç Savaş sonrasında Kuzey'den gelen yabancıların tavırlarının değiştiğini ima eder. Eski köle olan Julius Amca'nın "yabancı" Kuzeyli ile karşılaşmasını anlatan bu öykünün sonunda geçmişteki Güneyli köle ve toprak sahiplerinin kandıran Kuzeyli yabancıların aksine İç Savaş sonrasında Kuzey'den gelen bu yeni yabancınn "kandırmadığı" ya da "sömürmediği" ve Julius Amcaların emeklerinin karşılığını verdiği vurgulanır.

Hikâye içinde hikâye anlatı tekniği, şive kullanımı gibi yerel renk kurgularının başlıca özelliklerini taşıyan bu öykü aynı zamanda sergilediği yerel karakterler ve yerel karakterlerin yabancı karakterler ile etkileşimi açısından da türün başarılı bir örneğidir. Özellikle kullandığı şive ile öyküde ön plana çıkan yerel karakter eski köle Julius Amca olsa da Peggy Hala, Henry ve efendi Mars Dugal İç Savaş öncesi Güneyli yerel karakterlere örnektir. Gerek Julius Amca'nın anlattığı hikâyede gerekse John'un anlattığı çerçeve hikâyede yerel karakterler yabancı karakterler ile karşılaşmaktadır ve "yabancı" kelimesi öyküde sıklıkla kullanılmaktadır. Bu karşılaşmalar genellikle aldatma üzerine kuruludur. Tipik düzenbaz eski kölenin Kuzeyli John'u üzüm bağını almamak için kandırma çabasında anlattığı hikâyede Kuzeyli Güneyli efendiyi kandırmaktadır. Öykünün sonunda John'un Julius Amca'yı kandırmaması ve emeklerinin karşılığını vermesi farklı karakterlerin artık birbirini kandırmadığı için olumlu bir değişim olarak değerlendirilebilir. Yerel ve yabancı karakterler arasındaki ilişkilerin olumlu ya da olumsuz olmasından bağımsız olarak Chesnutt'ın öyküsü farklı kimlikleri tanıtmaya açısından önemlidir. Böylelikle, Foote'nin bahsetmiş olduğu bölgesel edebiyatın yerel kimlikleri edebiyatta temsil ederek korumak stratejisini (2001: 4) yerine getirmektedir. Foote'ye göre bölgesel edebiyat ve onun yerel karakterler tanıtımında dikkat edilmesi gereken bir unsur vardır. Bölgesel edebiyat ulusal kimlik, ortak ulusal geçmiş temsillerinden çok homejen olmayan farklılıkların olduğu

heterojen bölgelerin temsilidir (2001: 13). Bu farklılıkların temsili bölgesel edebiyatta yerel ve yabancı karakterlerle sağlanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında Chesnutt'ın öyküsü İç Savaş öncesi, esnası ve sonrasında yerel ve yabancı karakterleri ve aralarındaki etkileşimi sergilediği için bölgesel edebiyatın yerel kimlikleri koruma ve farklılıkları temsil etme stratejilerine başarılı bir örnektir.

“The Return of a Private” (Bir Askerin Dönüşü)

Genellikle bölgedeki hayatın gelişmemiş koşulları ve acımasız detaylarına odaklanan (Campbell, 2006: 974) Orta Batı bölgesel yazarlardan biri de Hamlin Garland'dır. Garland 1887 yılında batıya yaptığı yolculukta⁵ kırsal hayata yeni bir açıdan bakmaya başlamıştır. “Çiftçinin arsasının çirkinliği, bitmeyen angaryası ve yalnızlığı” üzerine düşünerek kendini “militan reformcu” olarak tanımlamıştır (Garland, 2012: vi). İlk olarak 1890 yılında *Arena*'da yayınlanan ve daha sonra 1891 yılında *Main-Travelled Roads* (Ana Yollar) adlı öykü seçkisinde basılan “The Return of a Private” öyküsü, Garland'ın kırsal hayatın güçlüğü ve çiftçinin zorlu koşullarını anlatan öykülerinden biridir.

Öykünün yabancı karakteri savaştan sonra çiftliğine dönen askerin ta kendisidir ve aslında öykü çiftçinin omzundaki yüklerin yanı sıra savaş yüzünden ailesine ve toprağına yabancılaşan çiftçi askerin dramını gözler önüne serer. İki bölümden oluşan öykünün ilk bölümünde asker Edward Smith'in eve dönmek için yaptığı yolculuk anlatılırken ikinci bölümde bir yandan endişe ile askerin dönüşünü bekleyen bir yandan da çiftliği ayakta tutmaya çalışan Emma Smith'in çektiği zorlukların ardından eşine kavuşması anlatılır.

Öykü savaştan sonra evlerine dönmek üzere New Orleans'tan La Crosse'ye doğru trenle kuzeye doğru küçük bir eski asker grubunun yaptığı uzun yolculuktan bahsederek başlar. Askerlerin “zayıf” “soluk” hastalıklı bedenleri ya da yüzdeki yaralar ya da topallama gibi bahsedilen fiziksel detaylar savaşın askerlerin bedenlerindeki etkilerini belirtirken, daha sonra betimlenecek olan sosyolojik ve psikolojik yaralara da bir temel oluşturur. Garland'ın hikâyesinde dikkat çektiği noktalardan bir tanesi savaştan dönüşün savaşa gidiş kadar coşkulu olmayışıdır: savaşa giderken istasyonda bulunan bando ve tezahüratları ile destek veren topluluk savaştan dönüşte yoktur (Garland, 1899: 169). Hem öykünün başlangıcında anlatılan “uğruna savaştıkları ve güçlenmesine yardım ettikleri galip kuzey sanayi gücünün simgesi olan” trende geçen dönüş yolculuğu hem de öykünün sonrasında trenle gidişleri ve dönüşlerinin karşılaştırılması askerlerin “fedakarlıklarının fark edilmediğini ve karşılıksız kaldığını” ima eder (Martin, 1996: 67). Trenden indikten sonra geceyi otelde geçirecek olan genç adamın aksine, evde eşi ve üç çocuğu bekleyen Smith ve birkaç eski asker geceyi istasyonun bekleme odasında geçirirler. Tam üç yıl önce savaşa gitmek için beklediği bu istasyonda savaştan dönüşünü düşünen Smith kendini “yarı-temizlenmiş çiftliğindeki işleri ve birikiminin yarısını yutmak için açık ağzı ile hazır bekleyen kaçınılmaz ipoteği devralan hasta, yorgun” (Garland, 1899: 171-172) biri olarak görür. İstasyonda uyandıktan sonra, yolculuk yürüyerek devam eder; yorgun askerlerin zorlu yolculuğu nehir, kuşlar ve tepelerin anlatıldığı doğa tasvirileri ile açıklanır. Smith'in evine ulaşmak için aşması gerektiği tepe savaş sonrasında evine dönen asker çiftçinin aşması gereken

⁵ Garland, *Main Traveled Roads* (2012) kitabının önsözünde Boston'da öğretmenlik yaparken ailesini South Dakota'daki yeni çiftliğini ve yol üstündeki Iowa'daki eski çiftliğini ziyaret etmeyi planladığını belirtir ve bu yolculuk esnasında gördükleri Orta Batı'da çiftçinin yaşadığı zorlukları anlamasına ve daha sonra bu konuyu öykülerine taşımasına neden olmuştur.

engelleri simgeler. Smith ve üç arkadaşı eve girdikleri anı hayal ederler; Smith köpeğinin onu nasıl karşılayacağını anlattıktan sonra tam da eşinden bahsedecekken kendini susturur çünkü Saunders adlı arkadaşı savaştayken Saunders'ın eşi yağmur altında tarlada çalışırken zatürre olup ölmüştür. Bu ana kadar Smith'in asker çiftçi arkadaşlarına dair verilen fiziksel, sosyolojik ve psikolojik yaralara dair betimlemelerin yanı sıra öykünün "Askerin Dönüşü" yerine "Bir Askerin Dönüşü" şeklinde adlandırılmasının da işaret ettiği üzere aslında ana karakter Smith savaştan çiftliğine dönen herhangi bir çiftçi askerdir ve bütün asker çiftçiler benzer yaralar taşımaktadırlar.

Yolda arkadaşları ile ayrıldıktan sonra "maviler içerisindeki yalnız yolcu"nın⁶ (Garland, 1899: 176) savaş anılarının kasveti (özellikle arkadaşı Billy Tripp'in savaşta hayatını kaybedişi ki bu anı askerden dönebilenlerin şanslı olduğunu hatırlatır) eve yaklaştıkça yerini daha neşeli hislere bırakır. Yine de tepeye vardığında evinin bulunduğu "güzel vadiye" "batıdaki tepelerin üzerinden ve çok aşağıdaki yeşil ve sarı buğdayın üzerinden geçen muhteşem bulut gölgelerine" baktığı anda Smith "kendi mezarına" bakan "kasvetli, acıklı figür" (Garland, 1899: 178) olarak tasvir edilir.

Daha çok ailenin Smith çiftliğindeki bekleyişini ve kavuşmalarını anlatan öykünün ikinci bölümünde üç küçük çocuğu ile çiftlikteki hayatlarını devam ettirmeye çalışan "küçük kadın" (Garland, 1899: 179) eşi olmadan Pazar gününün anlamsızlığına ağlar. Emma adındaki Smith'in eşine öyküde genellikle "küçük kadın" "kız-eş" (Garland, 1899: 179) gibi ifadeler kullanılması ve öyküde verilen "genç eşin" "ülkenin acısından payını aldığı" (Garland, 1899: 180) ifadesi savaşa giden çiftçilerin yanı sıra onları bekleyen aile fertlerinin de acılarını dramatikleştirilmektedir. Smith'in askere gidişi şöyle anlatılır: "Doymak bilmeyen ipotekten tarlayı kurtarmak için geceleri ve Pazar günleri de çalışan enerji dolu Smith bu "Herkül"ü anımsatan çaba" içindeyken kendisini ülkesine adayanlara çağrı yapılır ve tırpan, baltasını bırakıp "insanları öldüren büyük bir makinenin mavi kaplı dişlisi" olur (Garland, 1899: 180). Bu çağrı ile Smith'in savaşa gidişi anlatıcı tarafından "milyoner parasını saklaması için İngiltere'ye gönderirken, bu adam kız-eşi ve üç bebeğini ipotekli bir çiftliğe bırakıp bir fikir mücadelesi vermek için uzaklara git"mek olarak ifade edilir ve "aptalca" "ama tüm bunlara rağmen yüce" (Garland, 1899: 180) olarak yorumlanır. Edward Smith'in eşini ve çiftliğini bırakarak savaşa gidişini anlatan bu satırlar açıkça savaşı ve sınıfsal farklılıkları eleştirmektedir.

Eşinden yakın zamanda tahliye edileceğini öğrenen ve "kahramanının" (Garland, 1899: 181) dönüşünü bekleyen Emma Smith'i teselli eden Gray Ana karakteri "misafirliğin ve iyimser yoksulluğun" ve "Batılı açık yürekliliğin" (Garland, 1899: 181) temsilidir. Bu karakter hem kullandığı şive ile hem de sahip çıkan sıcak tavırları ile yöre halkını temsil eder. Gray Ana'nın evinde kahve falında askerin dönüşü görüldükten hemen sonra, uzaktan gelen ve yürüyor değil de "daha çok düşüyormuş gibi görünen" mavi ceketli fark edilir (Garland, 1899: 188). Evin önüne varan "mavi ceketli figür" "maviler içerisindeki yabancı" sanki "bir rüyada kaybolmuş" (Garland, 1899: 189) gibidir. Eşi ve çocuklarıyla kavuşma anında da "yabancı" kelimesi sıklıkla kullanılmaktadır: bu "yabancı adamı" öpen annesini izleyen çocuklara, Edward Smith'in hastalık sonucunda işitme duyusunu biraz yitirmesinin "tavırlarının yabancılığı"na katkıda bulunduğu ve "savaş onunla bebeği arasına girdiği" için en küçük çocuk için "sadece bir yabancı olması"na

⁶ İç Savaş sırasında Kuzey birlikleri mavi üniforma giydikleri için Smith karakteri sıklıkla "maviler içinde" "mavi ceketli" vb. ifadeler ile bahsedilir. Bu renk tabi ki çiftçi karakterin asker kimliğini vurgular.

dair tasvirlerde yabancılık tekrar tekrar vurgulanır (Garland, 1899: 190). Onu karşılayacağını düşündüğü köpeği ölmüştür ve onu bekleyen birçok zorluk vardır ama Edward Smith “tipik Amerikan ailesinin” (Garland, 1899: 193) hassasiyetini deneyimlediği ve ailesiyle geçirdiği güzel anların etkisi ile bir sonraki sene için planlar yapmaya başlar. Tarlanın ve çocukların ihtiyaçları ve kendi hastalıkları bir yana “Güney yürüyüşüne karşı gösterdiği cesaretle, daha da tehlikeli bir geleceğe adım atar” (Garland, 1899: 193). Bu “soluk adam”ın (Garland, 1899: 194) çiftliğinde yaşadığı o mistik saate dair ayın, tepelerin, büyükbaş hayvanların, cırcırböceklerinin, yıldızların ve hindilerin tasvir edildiği doğa betimlemelerinden sonra kimlik dönüşümünün vurgulandığı şu satırlar ile öykü biter: “Amerikan gönüllü ordusunun sıradan askeri geri dönmüştü. Güneyle savaşı sona ermişti ve savaşı, günlük doğayla ve hemcinslerinin adaletsizliğine karşı devam eden gündelik savaşı, yeniden başlamıştı” (Garland, 1899: 194). Öykünün sonunda asker tekrar hem çiftçi kimliğine hem de kaçınılmaz olarak bu kimliğin getirdiği zorluklara kavuşmuştur ve öyküde sosyolojik ve psikolojik açıdan yabancılaştırıcı etkileriyle eleştirilen savaşın yanı sıra savaş sonrasında çiftçi tipini bekleyen sorunlar sergilenmektedir.

SONUÇ

İç Savaş sonrası ulusal kimlik yaratılması sıkıntılarının içinde ülkenin farklı yerlerinde yaşayan toplulukları birbirine tanıtmak açısından on dokuzuncu yüzyıl döneminin bölgesel edebiyatı önemli bir rol oynar. “The Outcasts of Poker Flat” öyküsü Batı’da maden yerleşkesinden dışlanan ya da kaçmak zorunda kalan karakterleri, “The Goophered Grapevine” öyküsü İç Savaş öncesine, sırasına ve sonrasına dair detaylarla Güney topraklarında Kuzeyli ve Güneyli karakterleri, “The Return of a Private” öyküsü ise İç Savaş sonrası Orta Batı’daki çiftliğine dönen çiftçi karakteri tanıtır. Seçilen öyküler, doğanın rolü, anlatı teknikleri, tip karakterler vb. özellikleri ile on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında popüler olan ve yirminci yüzyılın ilk yarısında popülaritesini yitiren ve hatta küçük görülen bir tür olan yerel renk edebiyatının tipik örneklerindendir. Aynı zamanda yirminci yüzyılın ilk yarısından sonra özellikle Crow ve Foote gibi araştırmacıların çalışmalarında dikkat çekilen bölgesel yazıların kültürel kimlik açısından üstlendikleri önemli rollere dair örnek teşkil ederler. Genel olarak on dokuzuncu yüzyıl yerel renk türünün aldığı en büyük eleştirilerden biri tek boyutlu karakter tanıtımları olsa da yerel halkın tanıtımı çok önemlidir. “The Outcasts of Poker Flat” öyküsü daha çok yerel coğrafyadan dışlanan ya da kaçan karakterlere odaklansa da “The Goophered Grapevine” öyküsündeki Julius Amca, Peggy Hala ve Henry karakterleri ve “The Return of a Private” öyküsündeki özellikle Gray Ana karakteri kullandıkları şive ile yerele dair bilgiler barındıran renkli figürlerdir. Tipik yerel halkın tanıtımının yanı sıra bu öykülerde aslında dönemin endüstrileşme, göç ve savaş gibi olaylarının da bir getirisi olarak yabancı karakteri ve yabancılaşma imgesi de önemlidir. Diğer bir deyişle, kültürel farklılıklara ya da kültürel kimliğe dair içerikler bu öykülerde yerel karakterlerin yanı sıra özellikle yabancı figürü sayesinde de sağlanmaktadır. “The Outcasts of Poker Flat” öyküsünde yabancı kelimesi daha önce başka bir maden yerleşkesinden geldiği belirtilen Jim Wheeler karakteri için sadece bir kez kullanılsa da Poker Flat’ten atılan karakterlerin hepsi aslında yerel karakterler tarafından yabancılaştırılmış ve dışlanmıştır. “The Goophered Grapevine” öyküsü eski/köle Julius Amca tipinin “yabancı” Kuzeyli ile karşılaşmasında İç Savaş sonrasında değişen dinamikleri sergiler. “The Return of a Private” öyküsünde İç Savaş’a katılan Orta Batılı çiftçinin maviler içinde bir yabancıya dönüşmesi ve ailesine yabancılaşması ve çiftliğine döndükten sonra bu yabancıyı bekleyen zorluklar anlatılır. Bu açıdan bakıldığında öykülerde yerelin yabancı ile karşılaşması, yerelin kendi yerel dokusuna yabancılaşması, ya da yabancılaştırılan sıra dışı karakterlerin yerel tarafından dışlanması kültürel kimlik dinamiklerini yansıtmaları açısından önemli rol oynar.

Yirminci yüzyılın özellikle ikinci yarısında bölgesel edebiyat üzerine yapılan çalışmaların sıklıkla vurguladığı gibi bölgesel edebiyat farklı bölgeleri, farklı yerel kimlikleri tanıtarak sosyal farklılıkların temsil edilmesi görevini üstlenmiştir ve bu çalışmada incelenen üç öykü bölgesel edebiyatın üstlendiği kültürel görevin yerine getirilmesine örnek teşkil eder.

Yazarlık Katkısı

Bu araştırma tek yazarlı olarak yürütülmüştür.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma için etik kurul onayı gerekmemektedir.

KAYNAKÇA

- Amerikan Edebiyatının Ana Hatları*. Amerikan Dış İşleri Bakanlığı Ana Hatlar Serisi, <http://www.usemb-ankara.org.tr/ABDAnaHatlar/Edebiyat.htm>
- Apaydın D. (2021). Yerli renk gerçekçiliği ve meddah tarzı hikayecilik bağlamında bir karakter: Meşhedî Cafer. *Millî Folklor*, 132, 102-113.
- Baym, N. (Ed.). (2003). Bret Harte. *The Norton anthology of American literature* içinde (s. 1473-1474). 6. basım. W.W. Norton.
- Baym, N. (Ed.). (2003). Charles W. Chesnutt. *The Norton anthology of American literature* içinde (s. 1630-1632). 6. basım. W.W. Norton.
- Campbell, D. M. (2003). Realism and regionalism. Charles L. Crow (Ed.) *A companion to regional literatures of America*, (s. 92-110). Blackwell.
- Campbell, D. M. (2006). Regionalism and local color fiction. Tom Quirk & G. Scharnhorst (Ed.) *American history through literature, 1870-1920*, (s. 971-977). Charles Schribner's Sons/Thomson Gale.
- Chesnutt, C. W. (2003). The goophered grapevine. *The Norton anthology of American literature* içinde (s. 1632-1639). 6. basım. W.W. Norton.
- Crow, C. L. (2003). Introduction. Charles L. Crow (Ed.) *A companion to regional literatures of America* (s. 1-4). Blackwell.
- Foote, S. (2001). *Regional fictions: Culture and identity in nineteenth-century American literature*. U of Wisconsin P.
- Foote, S. (2003). The cultural work of American regionalism. Charles L. Crow (Ed.) *A companion to regional literatures of America*, (s. 25-41). Blackwell.
- Garland, H. (1899). The return of a private. *Main Travelled Roads* (s. 169-194). Harper & Brothers.
- Garland, H. (2012). Foreword. *Main Travelled Roads* (s. vi-viii). Forgotten Books.
- Hart, J. D. (1941). *The Oxford companion to American literature*. Oxford UP.
- Harte B. (1870). The outcasts of Poker Flat. *The Luck of Roaring Camp and Other Sketches* (s. 19-36). Fields, Osgood, & Co.
- Inge, M. T. (Ed.). (2008). *The new encyclopedia of Southern culture: Volume 9: Literature*. U of North Carolina P.
- Martin, Q. E. (1996). Hamlin Garland's "The Return of a Private" and "Under the Lion's Paw" and the monopoly of money in post-civil war America. *American Literary Realism, 1870-1910*, 29(1), 62-77.

- Ruland, R. & Bradbury, M. (2016). *From Puritanism to postmodernism*. Routledge.
- Solak, Ö. (2011). Necati Cumalı'nın "Gençlik Berberi" adlı öyküsünde bölgeselci eğilimler. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (26), 322-335.
- Tompkins, J. (1985). *Sensational designs: The cultural work of American fiction 1790-1860*. Oxford UP.
-

